

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ŠTÁTNY INŠTITÚT ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

**pre odborné vzdelávanie a prípravu
skupiny študijných a učebných odborov**

**42, 45 POĽNOHOSPODÁRSTVO, LESNÉ
HOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA**

Schválilo Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky dňa 19. júna 2025 pod číslom 2025/7895:26-A3720 s účinnosťou od 1. septembra 2025 začínajúc prvým ročníkom.

Názov: **Štátny vzdelávací program pre odborné vzdelávanie a prípravu pre skupinu študijných a učebných odborov 42, 45 Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka I, II**

Vydalo: Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR

Riešiteľ: Ing. Renáta Majerníková, PhD., Štátny inštitút odborného vzdelávania Bratislava

Spolupracovali: Ing. Katarína Kubišová, Spojená škola Ivanka pri Dunaji
Ing. Michal Madžunkov, Spojená škola Ivanka pri Dunaji
Mgr. Dušan Zdechovan, Stredná odborná škola Poltár
Ing. Miloš Rosenberger, Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku Levice
Ing. Ján Piešťanský, Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku Trnava
Ing. Elena Bocková, Stredná odborná škola Jozefa Čabelku Holíč
Ing. Eva Stručková, Stredná odborná škola záhradnícka Piešťany
Ing. Mária Miklošková Stredná odborná škola regionálneho rozvoja Rakovice
Ing. Katarína Mináriková Stredná odborná škola regionálneho rozvoja Rakovice
Ing. Dagmar Vašová Stredná odborná škola technická a agropotravinárska Rimavská Sobota
Ing. Pavol Filo, Stredná odborná škola Banská Bystrica
Ing. Edmund Hatiar, DiS. art., Stredná odborná škola lesnícka a drevárska J.D. Matejovie Liptovský Hrádok
Ing. Miroslav Ďurovič, Stredná odborná škola lesnícka Banská Štiavnica
Ing. Renáta Rendeková, Stredná odborná škola lesnícka Tvrdošín

4. revidované vydanie

Účinnosť: 1. september 2025

© Štátny inštitút odborného vzdelávania

OBSAH

1	ÚVOD	4
2	CIELE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA.....	5
2.1	Ciele výchovy a vzdelávania	5
2.2	Kľúčové kompetencie.....	6
2.2.1	Nižšie stredné odborné vzdelanie	6
2.2.2	Stredné odborné vzdelanie	8
2.2.3	Úplné stredné odborné vzdelanie.....	11
2.2.4	Vyššie odborné vzdelanie	14
3	ORGANIZAČNÉ PODMIENKY	18
3.1	Formy výchovy a vzdelávania	18
3.2	Formy praktického vyučovania.....	18
3.3	Dištančné vzdelávanie	19
3.4	Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov	19
3.5	Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov v národnostnom školstve.....	20
4	OSOBITOSTI VÝCHOVY A VZDELÁVANIA ŽIAKOV SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM A ŽIAKOV S NADANÍM V SÚLADE S PRINCÍPMI INKLUZÍVNEHO VZDELÁVANIA	21

1 ÚVOD

Štátny vzdelávací program predstavuje záväzný kurikulárny dokument pre odborné vzdelávanie a prípravu pre skupiny študijných a učebných odborov 42, 45 Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka I, II (ďalej len „ŠVP“).

„ŠVP“ je rozdelený do dvoch častí:

I. Všeobecná časť

II. Odborná časť zameraná na vzdelávacie štandardy odvetvia

Všeobecná časť zahŕňa východiskovú problematiku tvorby vzdelávacích programov ako sú ciele výchovy a vzdelávania, doplnené o špecifické ciele odvetvia. Kľúčové kompetencie spoločné pre všetky skupiny odborov vzdelávania a všetky odvetvia. Organizačné podmienky výchovy a vzdelávania, ktoré bližšie špecifikujú formy výchovy a vzdelávania a formy praktického vyučovania. Do organizačných podmienok výchovnovzdelávacieho procesu bolo zároveň zahrnuté:

1. Dištančné vzdelávanie
2. Vzdelávanie cudzincov
3. Osobitosti vzdelávania žiakov v národnostnom školstve.

Dištančné vzdelávanie v obsahu „ŠVP“ upravuje maximálny rozsah vyučovacích hodín, ktoré môže škola odučiť za školský rok dištančnou formou. V prípade vzdelávania cudzincov sú definované všeobecno-záväzné právne predpisy s obsahom záväzných ustanovení pre vzdelávanie detí cudzincov v regionálnom školstve. Vzdelávanie žiakov v národnostnom školstve špecifikuje osobitosti výchovy a vzdelávania ako sú vyučovací jazyk, povinný rozsah vyučovania, vedenie pedagogickej dokumentácie, edukačné publikácie a personálne zabezpečenie vyučovacieho procesu.

Do všeobecnej časti bola vyselektovaná aj kapitola zameraná na osobitosti vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov s nadaním v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania.

Odborná časť zameraná na vzdelávacie štandardy odvetvia vymedzuje povinný rozsah a obsah výchovy a vzdelávania pre študijné odbory s problematikou poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rozvoja vidieka.

Do obsahu tejto časti „ŠVP“ boli z dôvodov lepšej aplikovateľnosti odbornej zložky vzdelávania do školských vzdelávacích programov osobitne vyčlenené kapitoly charakteristika štátneho vzdelávacieho programu, profil absolventa a rámcové učebné plány s rozsahom povinných a disponibilných vyučovacích hodín za štúdium pre jednotlivé stupne stredoškolského odborného vzdelávania a prípravy. Problematika odborného vzdelávania a prípravy zameraná na vymedzené sektory v odvetví pôdohospodárstva je v „ŠVP“ koncipovaná ako komplex odborných kompetencií na ktoré nadväzuje vybrané učivo rozpracované do výkonových a obsahových štandardov pre teoretické a praktické vyučovanie.

Vzdelávacie štandardy pokrývajú oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, záhradníctva, vinohradníctva, ovocinárstva, mechanizácie a špecializovanej problematiky chovateľstva a služieb v rámci rozvoja vidieka. Súčasťou obsahu vzdelávania sú zároveň odvetvová ekonomika, bioenergetika a agromechatronika.

„ŠVP“ je záväzným dokumentom pre prípravu školských vzdelávacích programov, ktoré zastupujú druhú úroveň vzdelávania v rámci dvojúrovňového modelu tvorby vzdelávacích programov.

2 CIELE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

2.1 Ciele výchovy a vzdelávania

Cieľom výchovy a vzdelávania je umožniť žiakovi v súlade so školským zákonom:

- a) získať vzdelanie podľa tohto zákona,
- b) získať kompetencie v oblasti komunikačných schopností, využívania digitálnych technológií, komunikácie v štátnom jazyku, cudzom jazyku a v národnostnej škole, národnostnej triede alebo v národnostnom školskom zariadení aj v jazyku národnostnej menšiny,
- c) ovládať aspoň jeden cudzí jazyk a vedieť ho používať,
- d) získať kompetencie najmä v oblasti prírodných vied, humanitných vied, technických vied, matematickej gramotnosti, finančnej gramotnosti, čitateľskej gramotnosti, pohybu a zdravia, kompetencie k celoživotnému učeniu, sociálne kompetencie, občianske kompetencie a podnikateľské schopnosti,
- e) naučiť sa správne identifikovať a analyzovať problémy a navrhovať ich riešenia a vedieť ich riešiť,
- f) rozvíjať manuálne zručnosti, aktuálne poznatky a pracovať s nimi na praktických cvičeniach v oblastiach súvisiacich s nadväzujúcim vzdelávaním alebo s aktuálnymi požiadavkami na trhu práce,
- g) posilňovať úctu k rodičom a ostatným osobám, ku kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, ktorého je občanom, k štátnemu jazyku, k materinskému jazyku a k svojej vlastnej kultúre,
- h) získať a posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj úctu k zákonom a osobitne vzťah k prevencii a zamedzeniu vzniku a šírenia kriminality a inej protispoločenskej činnosti,
- i) pripraviť sa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie,
- j) naučiť sa rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť a celoživotne sa vzdelávať, pracovať v skupine a preberať na seba zodpovednosť,
- k) naučiť sa kontrolovať a regulovať svoje správanie, starať sa a chrániť svoje zdravie vrátane zdravej výživy a životné prostredie a rešpektovať všeľudské etické hodnoty,
- l) získať všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.
- m) podporovať a rozvíjať povedomie žiakov k uplatňovaniu štandardov o ochrane hospodárskych zvierat v súlade so Smernicou Rady EC¹,
- n) uplatňovať zásady welfare u voľne žijúcich živočíchov a rastlín²,
- o) viesť žiakov k rešpektovaniu a uplatňovaniu medzinárodných dohovorov o ochrane prírody a biodiverzity³,

¹ Smernica Rady 98/58/EC z 20. júla 1998 o ochrane zvierat chovaných na hospodárske účely transponovaná do Nariadenia vlády SR č. 322/2003 Z. z. o ochrane zvierat chovaných na farmárske účely v znení neskorších predpisov.

² Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

³ Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES). Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 572/1992 Zb.

p) viesť žiakov k povedomiu o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy⁴.

2.2 Kľúčové kompetencie

Kľúčové kompetencie sú tie, ktoré potrebujú všetci ľudia na svoje osobné naplnenie a rozvoj, zamestnateľnosť, sociálne začlenenie, udržateľný životný štýl, úspešný život v spoločnosti, ktorá žije v mieri, pre riadenie života so zodpovedným prístupom ku zdraviu a aktívne občianstvo.

Všetky kľúčové kompetencie sa považujú za rovnako dôležité. Každá z nich prispieva k úspešnému životu v spoločnosti. Kompetencie možno využívať v mnohých rôznych súvislostiach a rozličných kombináciách. Prekrývajú sa a nadväzujú na seba; aspekty, ktoré sú podstatné v jednej oblasti, zvyčajne podporujú kompetencie aj v ďalšej oblasti.

2.2.1 Nižšie stredné odborné vzdelanie

V súlade s Odporúčaním rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie má absolvent nižšieho stredného odborného vzdelávania v rámci teoretického a praktického vyučovania nadobudnúť schopnosť rozvíjať tieto kľúčové kompetencie v nasledujúcich opisoch:

a) Gramotnosť

je schopnosť identifikovať, pochopiť, tvoriť a interpretovať koncepty, pocity, fakty a názory ústnou aj písomnou formou pomocou vizuálnych, zvukových a digitálnych materiálov v rozličných odboroch a kontextoch. Zahŕňa schopnosť efektívne komunikovať a nadväzovať kontakty s ostatnými.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- globálne porozumieť jednoduchému počutému vecnému textu s menším počtom neznámych slov;
- porozumieť obsahu jednoduchého a krátkeho vecného textu a pochopiť explicitne vyjadrené informácie;
- relatívne plynulo vyjadriť svoje myšlienky a nadobudnuté informácie a čiastočne prispôbiť svoj prejav komunikačnej situácii;
- relatívne plynulo vyjadriť svoje myšlienky a nadobudnuté informácie a čiastočne prispôbiť svoj prejav komunikačnej situácii;
- začať, udržiavať a ukončiť jednoduchú priamu komunikáciu na jemu blízku všeobecnú a odbornú tému;
- čiastočne dodržiavať zásady spoločenskej komunikácie;
- písomne vyjadriť myšlienky a informácie formou uceleného jednoduchého kratšieho vecného textu na tému blízku jeho odborným záujmom a skúsenostiam.

b) Viacjazyčnosť

je kompetencia, ktorá vymedzuje schopnosť používať rozličné jazyky na vhodnú a účinnú

⁴ Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 220/2004 účinný od 1.1.2022.

nú komunikáciu v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí. Ide o schopnosť sprostredkovať informácie medzi rôznymi jazykmi a médiami. Pokiaľ je to vhodné, môže zahŕňať zachovanie a ďalší rozvoj kompetencií v materinskom jazyku, ako aj osvojenie si úradného jazyka (jazykov) danej krajiny.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- porozumieť známym pomenovaniam, slovám a veľmi jednoduchým vetám;
- vyplniť formuláre s osobnými údajmi.

c) Matematická kompetencia a kompetencia vo vede, v technológii a inžinierstve

matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie a porozumenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Kompetencia vo vede sa vzťahuje na schopnosť vysvetliť prírodné javy pomocou základných vedomostí a metodiky vrátane pozorovania a experimentovania s cieľom klásť otázky a odvodiť závery podložené dôkazmi. Kompetencie v technológii a inžinierstve sa chápu ako uplatňovanie daných vedomostí a metodiky ako odpovedí na vnímané ľudské túžby a potreby. Kompetencia vo vede, v technológii a inžinierstve zahŕňa porozumenie zmenám spôsobeným ľudskou činnosťou a zodpovednosti občana ako jednotlivca.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- aplikovať základné matematické princípy a postupy v každodennom kontexte doma a v práci;
- používať technické nástroje a prístroje a dodržiavať zásady bezpečnosti doma a v práci
- uplatňovať zásady environmentálnej udržateľnosti doma a v práci.

d) Digitálna kompetencia

zahŕňa sebaistú, kritickú a zodpovednú využívanie digitálnych technológií na vzdelávanie, prácu a účasť na dianí v spoločnosti, ako aj interakciu s digitálnymi technológiami. Zahŕňa informačnú a dátovú gramotnosť, komunikáciu a spoluprácu, mediálnu gramotnosť, tvorbu digitálneho obsahu, bezpečnosť, otázky súvisiace s duševným vlastníctvom, riešenie problémov a kritické myslenie.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- chápať, ako digitálne technológie môžu prispievať ku komunikácii, tvorivosti a poznať, aké riziká predstavujú;
- pristupovať k digitálnemu obsahu, používať ho, filtrovať a zdieľať digitálny obsah;
- chrániť informácie, obsah, údaje a digitálne identity.

e) Osobná a sociálna kompetencia a schopnosť učiť sa

je schopnosť uvažovať o vlastnej osobnosti, efektívne riadiť čas a informácie, konštruktívne spolupracovať s ostatnými a riadiť vlastné vzdelávanie a kariéru. Zahŕňa schopnosť zvládnuť zložité situácie, učiť sa, zachovať si fyzické aj duševné zdravie a dbať o svoje zdravie a viesť život zameraný na budúcnosť, byť empatický a zvládať konflikty v inkluzívnom a podporujúcom prostredí.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- reálne posudzovať svoje fyzické a duševné možnosti, uvedomovať si dôsledky závislostí na duševný život jednotlivca a rodiny;
- uvažovať o svojich vlastných hodnotách a presvedčeníach;
- vyjadriť presvedčenie, že dokáže vykonať aktivity, ktoré si naplánoval;
- preukázať, že preberá zodpovednosť za svoje skutky;
- podieľať svojím dielom na spoločnej práci v skupine;

- identifikovať základné zdroje učenia sa (napr. knihy, internet) a s pomocou vybrať najspoľahlivejšie informácie;
- identifikovať podobnosti a rozdiely medzi novými a známymi informáciami.

f) Občianska kompetencia

je schopnosť konať ako zodpovedný občan a v plnej miere sa zúčastňovať na občianskom a sociálnom živote, a to opierajúc sa o znalosť sociálnych, hospodárskych, právnych a politických konceptov a štruktúr, ako aj o chápanie celosvetového vývoja a udržateľnosti.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- vyjadriť úctu k druhým ľuďom a považuje ich za rovnocenné ľudské bytosti;
- spolupracovať s druhými ľuďmi na presadzovaní spoločných záujmov;
- pochopiť zmysel demokracie, slobody, práv a zodpovedností;
- opísať vplyvy, ktoré má propaganda na súčasný svet;
- uvažovať o rizikách spojených so znečisťovaním životného prostredia.

g) Podnikateľská kompetencia

sa vzťahuje na schopnosť využívať príležitosti a myšlienky a meniť ich na hodnoty pre ostatných. Je založená na tvorivosti, kritickom myslení a riešení problémov, iniciatívnosti, vytrvalosti, ako aj schopnosti spolupracovať s cieľom plánovať a riadiť projekty s kultúrnou, sociálnou alebo finančnou hodnotou.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- opísať a pochopiť prístupy k plánovaniu nakladania s osobnými financiami.

h) Kompetencia v oblasti kultúrneho povedomia a prejavu

zahŕňa chápanie a rešpektovanie toho, ako sa myšlienky a význam kreatívne vyjadrujú a šíria v rôznych kultúrach a prostredníctvom rôznych druhov umenia a iných kultúrnych foriem. Zahŕňa rozvoj a vyjadrovanie vlastných názorov a schopnosť identifikovať svoje miesto alebo úlohu v spoločnosti rôznymi spôsobmi a v rôznych kontextoch.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- prejaviť záujem o hodnoty, tradície a pohľady druhých ľudí na svet;
- vyjadriť názor, že človek by sa mal vždy usilovať o vzájomné porozumenie a zmysluplný dialóg medzi kultúrne odlišnými ľuďmi a skupinami;
- poznať základné prejavy miestnej a národnej kultúry a to ako ovplyvňuje život jednotlivca v rodine a komunite.

2.2.2 Stredné odborné vzdelanie

V súlade s Odporúčaním rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie má absolvent stredného odborného vzdelávania v rámci teoretického a praktického vyučovania nadobudnúť schopnosť rozvíjať tieto kľúčové kompetencie v nasledujúcich opisoch:

a) Gramotnosť

je schopnosť identifikovať, pochopiť, tvoriť a interpretovať koncepty, pocity, fakty a názory ústnou aj písomnou formou pomocou vizuálnych, zvukových a digitálnych materiálov v rozličných odboroch a kontextoch. Zahŕňa schopnosť efektívne komunikovať a nadväzovať kontakty s ostatnými.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- porozumieť počutému vecnému textu, ktorého obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho osobným a odborným záujmom;
- pochopiť obsah textu (vrátane tabuliek, grafov a schém), v texte vyhľadať explicitne i implicitne vyjadrené informácie a usporiadať ich podľa významu a dôležitosti;
- dostatočne jasno a plynulo vyjadriť svoje myšlienky s rôznym cieľom vzhľadom na komunikačnú situáciu;
- sformulovať vlastný názor a pomocou jednoduchých argumentov ho obhájiť;
- začať, udržiavať a ukončiť komunikáciu na určitú tému;
- aktívne zapojiť do diskusie na jemu blízku všeobecnú a odbornú tému;
- dodržiavať zásady spoločenskej komunikácie;
- vytvoriť jednoduchý formálne upravený a ucelený text s rôznym cieľom a vzhľadom na komunikačnú situáciu.

b) Viacjazyčnosť

je kompetencia, ktorá vymedzuje schopnosť používať rozličné jazyky na vhodnú a účinnú komunikáciu v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí. Ide o schopnosti sprostredkovať informácie medzi rôznymi jazykmi a médiami. Pokiaľ je to vhodné, môže zahŕňať zachovanie a ďalší rozvoj kompetencií v materinskom jazyku, ako aj osvojenie si úradného jazyka (jazykov) danej krajiny.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- porozumieť slovným spojeniam a najbežnejšej slovnej zásobe vzťahujúcej sa k oblastiam, ktoré sa ho bezprostredne týkajú. Chápe zmysel krátkych, jasných a jednoduchých správ;
- čítať veľmi krátke jednoduché texty, vie nájsť konkrétne predvídateľné informácie v jednoduchom každodennom materiáli, ako sú napríklad prospekty, jedálne lístky alebo časové harmonogramy, a rozumie krátkym jednoduchým osobným e-mailom a SMS;
- komunikovať v bežných situáciách vyžadujúcich jednoduchú a priamu výmenu informácií o známych témach a činnostiach. Dokáže zvládnuť veľmi krátku spoločenskú konverzáciu, dokonca aj keď zvyčajne dostatočne nerozumie natoľko, aby ju sám udržiaval;
- používať viacero slovných spojení a viet na jednoduchý opis vlastného vzdelania a terajšej alebo nedávnej práce;
- napísať krátke jednoduché správy vzťahujúce sa na jeho bezprostredné potreby.

c) Matematická kompetencia a kompetencia vo vede, v technológii a inžinierstve

matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie a porozumenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Kompetencia vo vede sa vzťahuje na schopnosť vysvetliť prírodné javy pomocou základných vedomostí a metodiky vrátane pozorovania a experimentovania s cieľom klásť otázky a odvodit' závery podložené dôkazmi. Kompetencie v technológii a inžinierstve sa chápu ako uplatňovanie daných vedomostí a metodiky ako odpovedí na vnímané ľudské túžby a potreby. Kompetencia vo vede, v technológii a inžinierstve zahŕňa porozumenie zmenám spôsobeným ľudskou činnosťou a zodpovednosti občana ako jednotlivca.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- aplikovať základné matematické princípy a postupy v rámci svojho odboru;
- používať technické nástroje a prístroje, využívať technické a vedecké informácie a dodržiavať zásady bezpečnosti doma a v práci;

- zaujímať sa o etické otázky a zásady environmentálnej udržateľnosti, aktívne uplatňovať zásady environmentálnej udržateľnosti doma a v práci.

d) Digitálna kompetencia

zahŕňa sebaistú, kritické a zodpovedné využívanie digitálnych technológií na vzdelávanie, prácu a účasť na dianí v spoločnosti, ako aj interakciu s digitálnymi technológiami. Zahŕňa informačnú a dátovú gramotnosť, komunikáciu a spoluprácu, mediálnu gramotnosť, tvorbu digitálneho obsahu, bezpečnosť, otázky súvisiace s duševným vlastníctvom, riešenie problémov a kritické myslenie.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- chápať, ako digitálne technológie môžu prispievať ku komunikácii, tvorivosti a inovácii a poznať, aké príležitosti, obmedzenia, vplyvy a riziká predstavujú;
- pristupovať k digitálnemu obsahu, používať ho, filtrovať, hodnotiť, tvoriť a zdieľať digitálny obsah;
- chrániť informácie, obsah, údaje a digitálne identity, ako aj rozoznávať umelú inteligenciu alebo roboty;
- chápať všeobecné zásady vyvíjajúcich sa digitálnych technológií a poznať základné funkcie a spôsoby použitia rôznych softvérov a sietí.

e) Osobná a sociálna kompetencia a schopnosť učiť sa

je schopnosť uvažovať o vlastnej osobnosti, efektívne riadiť čas a informácie, konštruktívne spolupracovať s ostatnými a riadiť vlastné vzdelávanie a kariéru. Zahŕňa schopnosť zvládnuť zložité situácie, učiť sa, zachovať si fyzické aj duševné zdravie a dbať o svoje zdravie a viesť život zameraný na budúcnosť, byť empatický a zvládať konflikty v inkluzívnom a podporujúcom prostredí.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- reálne posudzovať svoje fyzické a duševné možnosti, uvedomovať si dôsledky nezdravého životného štýlu a závislostí;
- kriticky uvažovať o sebe z rôznych uhlov pohľadu;
- vyjadriť presvedčenie vo svoju schopnosť zvládnuť prekážky pri dosahovaní cieľa;
- odovzdať svoju prácu načas;
- pracovať na tvorbe konsenzu s cieľom dosiahnuť cieľ skupiny;
- identifikovať možné zdroje učenia sa (napr. knihy, internet) a s minimálnou pomocou vybrať najspoľahlivejšie informácie;
- preukázať, že rozmyšľala o tom, či informácie, ktoré používa, sú správne.

f) Občianska kompetencia

je schopnosť konať ako zodpovedný občan a v plnej miere sa zúčastňovať na občianskom a sociálnom živote, a to opierajúc sa o znalosť sociálnych, hospodárskych, právnych a politických konceptov a štruktúr, ako aj o chápanie celosvetového vývoja a udržateľnosti.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- zaobchádzať so všetkými ľuďmi s rešpektom, odhliadnuc od ich príslušnosti ku kultúre alebo sociokultúrnemu postaveniu;
- diskutovať o tom, čo sa dá urobiť a ako pomôcť, aby sa z komunity stalo lepšie miesto;
- porozumieť, prečo má každý zodpovednosť za uplatňovanie práv a slobôd druhých;
- vysvetliť, prečo ľudia majú byť ostrážiti a prečo sa majú chrániť pred propagandou;
- kriticky uvažovať o rizikách spojených so znečisťovaním životného prostredia.

g) Podnikateľská kompetencia

sa vzťahuje na schopnosť využívať príležitosti a myšlienky a meniť ich na hodnoty pre ostatných. Je založená na tvorivosti, kritickom myslení a riešení problémov, iniciatívnosti, vytrvalosti, ako aj schopnosti spolupracovať s cieľom plánovať a riadiť projekty s kultúrnou, sociálnou alebo finančnou hodnotou.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- prijímať finančné rozhodnutia týkajúce sa nákladov a hodnoty.

h) Kompetencia v oblasti kultúrneho povedomia a prejavu

zahŕňa chápanie a rešpektovanie toho, ako sa myšlienky a význam kreatívne vyjadrujú a šíria v rôznych kultúrach a prostredníctvom rôznych druhov umenia a iných kultúrnych foriem. Zahŕňa rozvoj a vyjadrovanie vlastných názorov a schopnosť identifikovať svoje miesto alebo úlohu v spoločnosti rôznymi spôsobmi a v rôznych kontextoch.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- nadviazať kontakty s inými ľuďmi s cieľom spoznať ich kultúru, tradície a pohľad na svet;
- vyjadriť názor, že kultúrna rôznorodosť v rámci spoločnosti by mala byť vnímaná a hodnotená pozitívne;
- poznať miestnu, regionálnu, národnú a európsku kultúru a jej prejavy vrátane tradícií či kultúrnych produktov a porozumieť tomu, ako môže ovplyvňovať názory jednotlivca.

2.2.3 Úplné stredné odborné vzdelanie

V súlade s Odporúčaním rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie má absolvent úplného stredného odborného vzdelávania v rámci teoretického a praktického vyučovania nadobudnúť schopnosť rozvíjať tieto kľúčové kompetencie v nasledujúcich opisoch:

a) Gramotnosť

je schopnosť identifikovať, pochopiť, tvoriť a interpretovať koncepty, pocity, fakty a názory ústnou aj písomnou formou pomocou vizuálnych, zvukových a digitálnych materiálov v rozličných odboroch a kontextoch. Zahŕňa schopnosť efektívne komunikovať a nadväzovať kontakty s ostatnými.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- porozumieť akémukoľvek počutému vecnému textu, ktorého obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho osobným a odborným záujmom;
- porozumieť obsahu a významu vecného textu (vrátane tabuliek, grafov, nákresov a schém), vyhľadať explicitne a implicitne vyjadrené informácie a spojiť ich do ucelenej informácie;
- identifikovať v texte logické, časové a príčinnno-následné súvislosti;
- uplatniť základy kritického čítania, t. j. vie vnímať väčšinu problémov nastolených textom a identifikuje explicitné chyby a protirečenia, ktoré sa v texte nachádzajú;
- vyjadriť súvislé a logicky usporiadané ústne prejavy s rôznym cieľom pre špecifické publikum na témy, ktoré sú blízke jeho osobným a odborným záujmom;
- sformulovať vlastný názor a pomocou argumentov ho obhájiť;
- bez prípravy začať, udržiavať a ukončiť komunikáciu na akúkoľvek jemu blízku vše-

obecnú a odbornú tému;

- aktívne zapojiť do diskusie, svoj prejav formuluje zrozumiteľne a pokojne; dokáže sa pohotovo zorientovať v komunikačnej situácii a jasne reagovať zrozumiteľnou odpoveďou alebo otázkou;
- dodržiavať zásady spoločenskej komunikácie, dokáže komunikačnej situácii vhodne prispôbiť stratégiu, charakter a tón komunikácie;
- vytvoriť štruktúrovaný a kompozične zrozumiteľný text, ktorý mu je blízky témou alebo odbornosťou;
- pri tvorbe textu uplatniť logické, časové a príčinnno-následné súvislosti textu a požiadavky slovosledu v súlade s komunikačnou situáciou.

b) Viacjazyčnosť

je kompetencia, ktorá vymedzuje schopnosť používať rozličné jazyky na vhodnú a účinnú komunikáciu v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí. Ide o schopnosti sprostredkovať informácie medzi rôznymi jazykmi a médiami. Pokiaľ je to vhodné, môže zahŕňať zachovanie a ďalší rozvoj kompetencií v materinskom jazyku, ako aj osvojenie si úradného jazyka (jazykov) danej krajiny.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- pochopiť hlavné body jasnej štandardnej reči o známych veciach, s ktorými sa pravidelne stretáva vo svojom živote. Rozumie zmyslu mnohých rozhlasových alebo televíznych programov o aktuálnych udalostiach a témach osobného či odborného záujmu, keď je prejav relatívne pomalý a jasný;
- porozumieť textom, ktoré pozostávajú zo slovnej zásoby často používanej v každodennom živote alebo ktoré sa vzťahujú na jeho prácu;
- zvládnuť väčšinu situácií, ktoré sa môžu vyskytnúť počas cestovania v oblasti, kde sa hovorí daným cudzím jazykom. Dokáže nepripravený vstúpiť do konverzácie na témy, ktoré sú známe, ktoré ho osobne zaujímajú, alebo ktoré sa týkajú osobného každodenného života;
- spojiť slovné spojenia jednoduchým spôsobom tak, aby opísal skúsenosti a udalosti, vlastné sny, nádeje a ambície. Stručne dokáže uviesť dôvody a vysvetlenia názorov a plánov, vyrozprávať príbeh alebo zápletku knihy či filmu a opísať vlastné reakcie;
- napísať jednoduchý súvislý text na témy, ktoré sú mu známe alebo ho osobne zaujímajú, alebo napríklad aj e-maily opisujúce jeho skúsenosti a dojmy.

c) Matematická kompetencia a kompetencia vo vede, v technológii a inžinierstve

matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie a porozumenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Kompetencia vo vede sa vzťahuje na schopnosť vysvetliť prírodné javy pomocou základných vedomostí a metodiky vrátane pozorovania a experimentovania s cieľom klásť otázky a odvodit' závery podložené dôkazmi. Kompetencie v technológii a inžinierstve sa chápu ako uplatňovanie daných vedomostí a metodiky ako odpovedí na vnímané ľudské túžby a potreby. Kompetencia vo vede, v technológii a inžinierstve zahŕňa porozumenie zmenám spôsobeným ľudskou činnosťou a zodpovednosti občana ako jednotlivca.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- efektívne aplikovať matematické princípy a postupy v rámci svojho odboru;
- komunikovať v matematickom jazyku a používať vhodné pomôcky vrátane štatistických údajov a grafov;
- chápať vedu ako proces bádania rôznymi metódami vrátane pozorovania a riadených experimentov, logicky a racionálne myslieť pri overovaní hypotéz;

- aktívne zaujímať o etické otázky a podporu bezpečnosti a environmentálnej udržateľnosti, najmä pokiaľ ide o vedecko-technický pokrok v súvislosti s jednotlivcom, rodinou, komunitou a celosvetovými otázkami.

d) Digitálna kompetencia

zahŕňa sebaistú, kritické a zodpovedné využívanie digitálnych technológií na vzdelávanie, prácu a účasť na dianí v spoločnosti, ako aj interakciu s digitálnymi technológiami. Zahŕňa informačnú a dátovú gramotnosť, komunikáciu a spoluprácu, mediálnu gramotnosť, tvorbu digitálneho obsahu, bezpečnosť, otázky súvisiace s duševným vlastníctvom, riešenie problémov a kritické myslenie.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- používať digitálne technológie na podporu svojho aktívneho občianstva a sociálneho začlenenia, spoluprácu s ostatnými a kreativnosť pri dosahovaní osobných, sociálnych alebo obchodných cieľov s uvedením si príležitosti, obmedzení, vplyvov a rizík, ktoré predstavujú;
- kriticky pristupovať k platnosti, spoľahlivosti a vplyvu informácií a údajov dostupných vďaka digitálnym prostriedkom a poznať právne a etické zásady súvisiace s prácou s digitálnymi technológiami;
- chrániť informácie, obsah, údaje a digitálne identity, ako aj rozoznávať softvéry, zariadenia, umelú inteligenciu alebo roboty a efektívne s nimi pracovať;
- chápať všeobecné zásady, mechanizmy a logiku vyvíjajúcich sa digitálnych technológií a poznať základné funkcie a spôsoby použitia rôznych zariadení, softvérov a sietí.

e) Osobná a sociálna kompetencia a schopnosť učiť sa

je schopnosť uvažovať o vlastnej osobnosti, efektívne riadiť čas a informácie, konštruktívne spolupracovať s ostatnými a riadiť vlastné vzdelávanie a kariéru. Zahŕňa schopnosť zvládnuť zložité situácie, učiť sa, zachovať si fyzické aj duševné zdravie a dbať o svoje zdravie a viesť život zameraný na budúcnosť, byť empatický a zvládať konflikty v inkluzívnom a podporujúcom prostredí.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- starať o svoj fyzický a duševný rozvoj, uvedomovať si dôsledky nezdravého životného štýlu a závislostí;
- kriticky uvažovať o svojich vlastných predsudkoch a stereotypoch a o tom, čo sa za nimi skrýva;
- preukázať istotu vo svojej schopnosti zvládnuť výzvy v živote;
- dôsledne dodržiavať svoje záväzky voči iným;
- pri práci podporovať druhých aj napriek rozdielnym názorom;
- identifikovať zdroje učenia sa, vybrať najspoľahlivejšie zdroje informácií alebo uskutočniť zodpovedný výber z existujúcich možností;
- dokáže použiť explicitné a definovateľné kritériá, princípy alebo hodnoty pri tvorbe úsudkov.

f) Občianska kompetencia

je schopnosť konať ako zodpovedný občan a v plnej miere sa zúčastňovať na občianskom a sociálnom živote, a to opierajúc sa o znalosť sociálnych, hospodárskych, právnych a politických konceptov a štruktúr, ako aj o chápanie celosvetového vývoja a udržateľnosti.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- rešpektovať ľudí, ktorí majú odlišné názory v oblasti politiky a vierovyznania;
- vykonávať povinnosti aktívneho občana na miestnej, národnej alebo globálnej úrovni;
- porozumieť rôznym spôsobom, akými občania môžu ovplyvňovať politiku;
- kriticky uvažovať o vplyve propagandy na život jednotlivca, spoločnosti a vývoj súčasného sveta;
- dokáže zhodnotiť vplyv spoločnosti na svet prírody, napríklad z hľadiska rastu a vývoja populácie, spotreby prírodných zdrojov.

g) Podnikateľská kompetencia

sa vzťahuje na schopnosť využívať príležitosti a myšlienky a meniť ich na hodnoty pre ostatných. Je založená na tvorivosti, kritickom myslení a riešení problémov, iniciatívnosti, vytrvalosti, ako aj schopnosti spolupracovať s cieľom plánovať a riadiť projekty s kultúrnou, sociálnou alebo finančnou hodnotou.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- opísať a pochopiť prístupy k plánovaniu a riadeniu projektov;
- uvedomiť etické zásady a výzvy udržateľného rozvoja;
- chápať sociálne a hospodárske príležitosti a výzvy, ktorým čelí zamestnávateľ, organizácia či spoločnosť.

h) Kompetencia v oblasti kultúrneho povedomia a prejavu

zahŕňa chápanie a rešpektovanie toho, ako sa myšlienky a význam kreatívne vyjadrujú a šíria v rôznych kultúrach a prostredníctvom rôznych druhov umenia a iných kultúrnych foriem. Zahŕňa rozvoj a vyjadrovanie vlastných názorov a schopnosť identifikovať svoje miesto alebo úlohu v spoločnosti rôznymi spôsobmi a v rôznych kontextoch.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- vyhľadávať možnosti spoznať iné kultúry s cieľom spoznať tradície a iný pohľad na svet;
- zaujať otvorený postoj a rešpekt k rôznorodosti kultúrneho prejavu, ako aj etický a zodpovedný prístup k intelektuálnemu a kultúrnemu vlastníctvu;
- poznať miestnu, národnú, regionálnu, európsku a globálnu kultúru a jej prejavy vrátane jazyka, dedičstva a tradícií či kultúrnych produktov a porozumieť tomu, ako sa tieto prejavy môžu navzájom ovplyvňovať a ako môžu ovplyvňovať názory jednotlivca.

2.2.4 Vyššie odborné vzdelanie

V súlade s Odporúčaním rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie má absolvent vyššieho odborného vzdelávania v rámci teoretického a praktického vyučovania nadobudnúť schopnosť rozvíjať tieto kľúčové kompetencie v nasledujúcich opisoch:

a) Gramotnosť

je schopnosť identifikovať, pochopiť, tvoriť a interpretovať koncepty, pocity, fakty a názory ústnou aj písomnou formou pomocou vizuálnych, zvukových a digitálnych materiálov v rozličných odboroch a kontextoch. Zahŕňa schopnosť efektívne komunikovať a nadväzovať kontakty s ostatnými.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- porozumieť akémukoľvek počutému vecnému textu, ktorého obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho osobným a odborným záujmom;
- porozumieť obsahu a významu vecného textu (vrátane tabuliek, grafov, nákresov a schém), vyhľadať explicitne a implicitne vyjadrené informácie a spojiť ich do ucelenej informácie;
- identifikovať v texte logické, časové a príčinnno-následné súvislosti;
- uplatniť základy kritického čítania, t. j. vie vnímať väčšinu problémov nastolených textom a identifikuje explicitné chyby a protirečenia, ktoré sa v texte nachádzajú;
- vyjadriť súvislé a logicky usporiadané ústne prejavy s rôznym cieľom pre špecifické publikum na témy, ktoré sú blízke jeho osobným a odborným záujmom;
- sformulovať vlastný názor a pomocou argumentov ho obhájiť;
- bez prípravy začať, udržiavať a ukončiť komunikáciu na akúkoľvek jemu blízku všeobecnú a odbornú tému;
- aktívne zapojiť do diskusie, svoj prejav formuluje zrozumiteľne a pokojne; dokáže sa pohotovo zorientovať v komunikačnej situácii a jasne reagovať zrozumiteľnou odpoveďou alebo otázkou;
- dodržiavať zásady spoločenskej komunikácie, dokáže komunikačnej situácii vhodne prispôbiť stratégiu, charakter a tón komunikácie;
- vytvoriť štruktúrovaný a kompozične zrozumiteľný text, ktorý mu je blízky témou alebo odbornosťou;
- pri tvorbe textu uplatniť logické, časové a príčinnno-následné súvislosti textu a požiadavky slovosledu v súlade s komunikačnou situáciou.

b) Viacjazyčnosť

je kompetencia, ktorá vymedzuje schopnosť používať rozličné jazyky na vhodnú a účinnú komunikáciu v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí. Ide o schopnosti sprostredkovať informácie medzi rôznymi jazykmi a médiami. Pokiaľ je to vhodné, môže zahŕňať zachovanie a ďalší rozvoj kompetencií v materinskom jazyku, ako aj osvojenie si úradného jazyka (jazykov) danej krajiny.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- pochopiť hlavné body jasnej štandardnej reči o známych veciach, s ktorými sa pravidelne stretáva vo svojom živote. Rozumie zmyslu mnohých rozhlasových alebo televíznych programov o aktuálnych udalostiach a témach osobného či odborného záujmu, keď je prejav relatívne pomalý a jasný;
- porozumieť textom, ktoré pozostávajú zo slovnej zásoby často používanej v každodennom živote alebo ktoré sa vzťahujú na jeho prácu;
- zvládnuť väčšinu situácií, ktoré sa môžu vyskytnúť počas cestovania v oblasti, kde sa hovorí daným cudzím jazykom. Dokáže nepripravený vstúpiť do konverzácie na témy, ktoré sú známe, ktoré ho osobne zaujímajú, alebo ktoré sa týkajú osobného každodenného života;
- spojiť slovné spojenia jednoduchým spôsobom tak, aby opísal skúsenosti a udalosti, vlastné sny, nádeje a ambície. Stručne dokáže uviesť dôvody a vysvetlenia názorov a plánov, vyrozprávať príbeh alebo zápletku knihy či filmu a opísať vlastné reakcie;
- napísať jednoduchý súvislý text na témy, ktoré sú mu známe alebo ho osobne zaujímajú, alebo napríklad aj e-maily opisujúce jeho skúsenosti a dojmy.

c) Matematická kompetencia a kompetencia vo vede, v technológii a inžinierstve

matematická kompetencia je schopnosť rozvíjať a používať matematické myslenie a porozumenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách. Kompetencia vo vede sa vzťahuje na schopnosť vysvetliť prírodné javy pomocou základných vedo-

mostí a metodiky vrátane pozorovania a experimentovania s cieľom klásť otázky a odvodíť závery podložené dôkazmi. Kompetencie v technológii a inžinierstve sa chápu ako uplatňovanie daných vedomostí a metodiky ako odpovedí na vnímané ľudské túžby a potreby. Kompetencia vo vede, v technológii a inžinierstve zahŕňa porozumenie zmeňám spôsobeným ľudskou činnosťou a zodpovednosti občana ako jednotlivca.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- efektívne aplikovať matematické princípy a postupy v rámci svojho odboru;
- komunikovať v matematickom jazyku a používať vhodné pomôcky vrátane štatistických údajov a grafov;
- chápať vedu ako proces bádania rôznymi metódami vrátane pozorovania a riadených experimentov, logicky a racionálne myslieť pri overovaní hypotéz;
- aktívne zaujímať o etické otázky a podporu bezpečnosti a environmentálnej udržateľnosti, najmä pokiaľ ide o vedecko-technický pokrok v súvislosti s jednotlivcom, rodinou, komunitou a celosvetovými otázkami.

d) Digitálna kompetencia

zahŕňa sebaistú, kritickú a zodpovednú využívanie digitálnych technológií na vzdelávanie, prácu a účasť na dianí v spoločnosti, ako aj interakciu s digitálnymi technológiami. Zahŕňa informačnú a dátovú gramotnosť, komunikáciu a spoluprácu, mediálnu gramotnosť, tvorbu digitálneho obsahu, bezpečnosť, otázky súvisiace s duševným vlastníctvom, riešenie problémov a kritické myslenie.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- používať digitálne technológie na podporu svojho aktívneho občianstva a sociálneho začlenenia, spoluprácu s ostatnými a kreativnosť pri dosahovaní osobných, sociálnych alebo obchodných cieľov s uvedením si príležitosti, obmedzení, vplyvov a rizík, ktoré predstavujú;
- kriticky pristupovať k platnosti, spoľahlivosti a vplyvu informácií a údajov dostupných vďaka digitálnym prostriedkom a poznať právne a etické zásady súvisiace s prácou s digitálnymi technológiami;
- chrániť informácie, obsah, údaje a digitálne identity, ako aj rozoznávať softvéry, zariadenia, umelú inteligenciu alebo roboty a efektívne s nimi pracovať;
- chápať všeobecné zásady, mechanizmy a logiku vyvíjajúcich sa digitálnych technológií a poznať základné funkcie a spôsoby použitia rôznych zariadení, softvérov a sietí.

e) Osobná a sociálna kompetencia a schopnosť učiť sa

je schopnosť uvažovať o vlastnej osobnosti, efektívne riadiť čas a informácie, konštruktívne spolupracovať s ostatnými a riadiť vlastné vzdelávanie a kariéru. Zahŕňa schopnosť zvládnuť zložité situácie, učiť sa, zachovať si fyzické aj duševné zdravie a dbať o svoje zdravie a viesť život zameraný na budúcnosť, byť empatický a zvládať konflikty v inkluzívnom a podporujúcom prostredí.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- starať o svoj fyzický a duševný rozvoj, uvedomovať si dôsledky nezdravého životného štýlu a závislostí;
- kriticky uvažovať o svojich vlastných predsudkoch a stereotypoch a o tom, čo sa za nimi skrýva;
- preukázať istotu vo svojej schopnosti zvládnuť výzvy v živote;
- dôsledne dodržiavať svoje záväzky voči iným;
- pri práci podporovať druhých aj napriek rozdielnym názorom;

- identifikovať zdroje učenia sa, vybrať najspoľahlivejšie zdroje informácií alebo uskutočniť zodpovedný výber z existujúcich možností;
- dokáže použiť explicitné a definovateľné kritériá, princípy alebo hodnoty pri tvorbe úsudkov.

f) Občianska kompetencia

je schopnosť konať ako zodpovedný občan a v plnej miere sa zúčastňovať na občianskom a sociálnom živote, a to opierajúc sa o znalosť sociálnych, hospodárskych, právnych a politických konceptov a štruktúr, ako aj o chápanie celosvetového vývoja a udržateľnosti.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- rešpektovať ľudí, ktorí majú odlišné názory v oblasti politiky a vierovyznania;
- vykonávať povinnosti aktívneho občana na miestnej, národnej alebo globálnej úrovni;
- porozumieť rôznym spôsobom, akými občania môžu ovplyvňovať politiku;
- kriticky uvažovať o vplyve propagandy na život jednotlivca, spoločnosti a vývoj súčasného sveta;
- dokáže zhodnotiť vplyv spoločnosti na svet prírody, napríklad z hľadiska rastu a vývoja populácie, spotreby prírodných zdrojov.

g) Podnikateľská kompetencia

sa vzťahuje na schopnosť využívať príležitosti a myšlienky a meniť ich na hodnoty pre ostatných. Je založená na tvorivosti, kritickom myslení a riešení problémov, iniciatívnosti, vytrvalosti, ako aj schopnosti spolupracovať s cieľom plánovať a riadiť projekty s kultúrnou, sociálnou alebo finančnou hodnotou.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- opísať a pochopiť prístupy k plánovaniu a riadeniu projektov;
- uvedomiť etické zásady a výzvy udržateľného rozvoja;
- chápať sociálne a hospodárske príležitosti a výzvy, ktorým čelí zamestnávateľ, organizácia či spoločnosť.

h) Kompetencia v oblasti kultúrneho povedomia a prejavu

zahŕňa chápanie a rešpektovanie toho, ako sa myšlienky a význam kreatívne vyjadrujú a šíria v rôznych kultúrach a prostredníctvom rôznych druhov umenia a iných kultúrnych foriem. Zahŕňa rozvoj a vyjadrovanie vlastných názorov a schopnosť identifikovať svoje miesto alebo úlohu v spoločnosti rôznymi spôsobmi a v rôznych kontextoch.

To znamená, že absolvent (sa) dokáže:

- vyhľadávať možnosti spoznať iné kultúry s cieľom spoznať tradície a iný pohľad na svet;
- zaujať otvorený postoj a rešpekt k rôznorodosti kultúrneho prejavu, ako aj etický a zodpovedný prístup k intelektuálnemu a kultúrnemu vlastníctvu;
- poznať miestnu, národnú, regionálnu, európsku a globálnu kultúru a jej prejavy vrátane jazyka, dedičstva a tradícií či kultúrnych produktov a porozumieť tomu, ako sa tieto prejavy môžu navzájom ovplyvňovať a ako môžu ovplyvňovať názory jednotlivca.

3 ORGANIZAČNÉ PODMIENKY

K zabezpečeniu optimálnych podmienok vzdelávania v súlade so „ŠVP“ je nevyhnutné vytvoriť aj vhodné podmienky pre realizáciu vyučovacieho procesu ustanovené formou všeobecne záväzných právnych predpisov a záväzných nariadení.

3.1 Formy výchovy a vzdelávania

Organizácia výchovy a vzdelávania v jednotlivých formách vzdelávania v teoretickom a praktickom vyučovaní sa uskutočňuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Pre realizáciu ŠVP platí školský zákon a príslušné vykonávacie predpisy.

Výchova a vzdelávanie sa v školách organizuje dennou formou štúdia alebo externou formou štúdia.

Súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov v stredných odborných školách sú exkurzie a kurzy, ktoré sú uvedené v učebnom pláne školského vzdelávacieho programu; súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov v stredných odborných školách môže byť aj školský výlet.

Vzhľadom na požadované vedomosti a zručnosti absolventov efektívne využívať možnosti výpočtovej techniky môže škola realizovať pre žiakov v študijných odboroch poskytujúcich úplné stredné odborné vzdelanie, alebo vyššie odborné vzdelanie, vzdelávacie aktivity zamerané na získanie niektorého medzinárodne uznávaného certifikátu potvrdzujúceho úroveň dosiahnutých vedomostí a zručností v oblasti počítačovej gramotnosti. Vzdelávacie aktivity je možné organizovať vo výchovno-vzdelávacích zariadeniach alebo v inom vzdelávacom zariadení, ktoré určí škola.

3.2 Formy praktického vyučovania

Praktické vyučovanie je neoddeliteľnou súčasťou odborného vzdelávania a prípravy v stredných odborných školách.

Formami praktického vyučovania v skupinách odborov 42, 45 Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka I, II sú:

- nižšie stredné odborné vzdelanie – odborný výcvik,
- stredné odborné vzdelanie – odborný výcvik,
- úplné stredné odborné vzdelanie s praktickým vyučovaním formou odbornej praxe – odborná prax a praktické cvičenia,
- úplné stredné odborné vzdelanie s praktickým vyučovaním formou odborného výcviku – odborný výcvik,
- úplné stredné odborné vzdelanie pre absolventov trojročných učebných odborov – odborná prax a praktické cvičenia,
- úplné stredné odborné vzdelanie formou pomaturitného kvalifikačného štúdia – odborná prax a praktické cvičenia,
- vyššie odborné vzdelanie – odborná prax a praktické cvičenia.

Cieľom odbornej praxe v poľnohospodárstve, v lesnom hospodárstve je nácvik odborných zručností, ktorých realizácia závisí od vegetačného obdobia roka a aktuálnych klimatických podmienok. Z uvedených dôvodov môže byť hodinová dotácia predmetu odborná prax spájaná do blokovej výučby, k čomu škola následne prispôsobí aj organizáciu vyučovacieho procesu. Vzdelávanie sa realizuje formou skupinovú, alebo individu-

álnou na školských pozemkoch a zmluvných pracoviskách. Počet hodín praktického vyučovania v jednom vyučovacom dni a počet žiakov v skupine sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Spôsob výkonu praktického vyučovania si škola rozpracuje v školskom vzdelávacom programe.

3.3 Dištančné vzdelávanie

Pokiaľ sa v škole uskutočňuje dištančná forma štúdia podľa § 54 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, škola je povinná stanoviť vo svojom školskom vzdelávacom programe pravidlá dištančného vzdelávania, v ktorých vymedzí ciele, spôsoby výchovno-vzdelávacej činnosti, systém hodnotenia žiakov a ďalšie postupy v záujme optimalizovania edukačného procesu v rámci dištančného vzdelávania.

Pri prechode školy na dištančné vzdelávanie sa vyučovanie neprerušuje, ale mení formu. Všetky povinnosti týkajúce sa účasti a aktivity na vyučovaní zostávajú nezmenené pre vyučujúcich, žiakov a rodičov. Dištančné vzdelávanie môže byť realizované na úrovni jednotlivca, skupiny, triedy alebo príslušných ročníkov.

O prechode na dištančné vzdelávanie musí byť oboznámený každý učiteľ a žiak, vrátane zákonných zástupcov žiakov s tým, akým spôsobom bude prebiehať výučba. Riaditeľ školy rozhodne o platforme, ktorá sa bude pri elektronickej komunikácii používať.

Dištančné vzdelávanie môže byť súčasťou kombinovaných foriem prezenčného a dištančného vzdelávania za predpokladu prijatého modelu v určených časových intervaloch, pri vyučovaní s obmedzeným počtom žiakov v triede, pri vyučovaní prioritne určenom pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a pod.

Dištančné vzdelávanie v čase mimoriadneho prerušenia školského vyučovania v školách v súlade s § 150 ods. 8 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa bude realizovať podľa osobitných predpisov.

Nižšie stredné odborné vzdelanie (F)

V odboroch poskytujúcich nižšie stredné odborné vzdelanie (F) nemožno vyučovať dištančnou formou.

Stredné odborné vzdelanie (H), úplné stredné odborné vzdelanie (M, N, K, L), vyššie odborné vzdelanie (Q)

V odboroch poskytujúcich stredné odborné vzdelanie (H), úplné stredné odborné vzdelanie (M, N, K, L), vyššie odborné vzdelanie (Q) možno dištančnou formou vyučovať iba v rámci teoretického vyučovania, maximálne v rozsahu 10% vyučovacích hodín za školský rok v príslušnom ročníku.

3.4 Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov

Vzdelávanie detí cudzincov v regionálnom školstve je legislatívne zabezpečené § 146 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa tohto zákona (§ 146 ods. 2) sa deťom cudzincov s povoleným pobytom na území Slovenskej republiky, deťom žiadateľov o udelenie azy-

lu a deťom Slovákov žijúcich v zahraničí „poskytuje výchova a vzdelávanie, ubytovanie a stravovanie v školách za tých istých podmienok ako občanom Slovenskej republiky.“

Podmienky vzdelávania detí cudzincov v školách v Slovenskej republike upravuje:

- zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 146 Vzdelávanie cudzincov,
- zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 10 ods. 13,
- zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení.

3.5 Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov v národnostnom školstve

Výchova a vzdelávanie v jazyku národnostnej menšiny sa zaručuje v národnostnom školstve – v školách a triedach s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a v školách s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny.

Výchovno-vzdelávací proces v národnostnom školstve sa zameriava aj na zachovanie a rozvoj kultúrnej a jazykovej identity žiakov patriacich k národnostným menšinám (§ 2 písm. ab) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Prostriedkom na dosiahnutia cieľov výchovy a vzdelávania je vyučovanie jazyka národnostnej menšiny a vyučovanie všeobecnovzdelávacích a odborných vyučovacích predmetov v jazyku národnostnej menšiny.

Povinné vyučovacie predmety jazyk národnostnej menšiny a literatúra, slovenský jazyk a literatúra alebo slovenský jazyk a slovenská literatúra sa v národnostnom školstve vyučujú v rozsahu určenom rámcovým učebným plánom pre príslušný stupeň vzdelania. Na zabezpečenie kvality výchovno-vzdelávacej činnosti v národnostnom školstve je nevyhnutné, aby boli zamestnaní pedagogickí a odborní zamestnanci spĺňajúci kvalifikačné predpoklady. V národnostnom školstve sa podporné opatrenia poskytujú v materinskom jazyku žiaka alebo vo vyučovacom jazyku školy.

Osobitosťami výchovy a vzdelávania **v školách a triedach s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny** sú:

- vyučovanie povinného vyučovacieho predmetu *jazyk národnostnej menšiny a literatúra*,
- vyučovanie všeobecnovzdelávacích a odborných vyučovacích predmetov v jazyku národnostnej menšiny,
- vyučovanie povinného vyučovacieho predmetu *slovenský jazyk a literatúra* v rozsahu vyučovania potrebného na jeho osvojenie alebo vyučovacieho predmetu *slovenský jazyk a slovenská literatúra*, ktorý sa vyučuje metódami a formami výchovy a vzdelávania ako cudzí jazyk,
- používanie edukačných publikácií určených pre národnostné školstvo, ktoré sú v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania,
- vedenie pedagogickej dokumentácie školy dvojazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku príslušnej národnostnej menšiny.

Osobitosťami výchovy a vzdelávania **v školách s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny** sú:

- vyučovanie povinného vyučovacieho predmetu *jazyk národnostnej menšiny a literatúra*,

- možnosť vyučovať aj niektoré ďalšie vyučovacie predmety zohľadňujúce osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov patriacich k národnostným menšinám v jazyku národnostnej menšiny,
- používanie edukačných publikácií určených pre národnostné školstvo, ktoré sú v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania.

Školský vzdelávací program týchto škôl musí byť vypracovaný v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a s príslušným štátnym vzdelávacím programom.

4 OSOBITOSTI VÝCHOVY A VZDELÁVANIA ŽIAKOV SO ZDRAVOTNÝM ZNEVÝHODNENÍM A ŽIAKOV S NADANÍM V SÚLADE S PRINCÍPMI INKLUZÍVNEHO VZDELÁVANIA

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej aj „ŠVVP“) je žiak, ktorý má zariadením poradenstva a prevencie diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou je požiadavka určená diagnostikou v zariadeniach poradenstva a prevencie na poskytnutie podporného opatrenia vo výchove a vzdelávaní žiakovi so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia, nadaním a žiakovi, ktorého zdravotný stav, sociálne podmienky, jazykové schopnosti, správanie, kognitívne schopnosti, motivácia, emocionalita, tvorivosť alebo zručnosti vyžadujú poskytnutie podporného opatrenia. Zohľadnenie individuálnych potrieb žiaka sa realizuje s cieľom zabezpečiť mu rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností a osobnosti, a s cieľom dosiahnuť primeraný stupeň vzdelania a primerané začlenenie do spoločnosti. Inkluzívnym vzdelávaním sa rozumie spoločná výchova a vzdelávanie žiakov, ktorá je uskutočňovaná na základe rovnosti príležitostí a rešpektovania ich výchovno-vzdelávacích potrieb a individuálnych osobitostí a podporujúca ich aktívne zapojenie do výchovno-vzdelávacích činností školy alebo školského zariadenia.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je:

- a) žiak so zdravotným znevýhodnením, podľa § 2 písm. j) až m) zákona č. 245/2008 Z. z.,
- b) žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia, podľa § 2 písm. o) zákona č. 245/2008 Z. z.,
- c) žiak s nadaním podľa § 2 písm. p) zákona č. 245/2008 Z. z.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa vzdeláva podľa školského vzdelávacieho programu a učebného plánu školy. Ak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby neumožňujú žiakovi, aby sa vzdelával podľa školského vzdelávacieho programu školy, ktorú navštevuje, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu. Individuálny vzdelávací program obsahuje podporné opatrenie a úpravy jednotlivých častí školského vzdelávacieho programu podľa špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka, najmä úpravu obsahu, metód, foriem alebo spôsobu hodnotenia, dochádzky do školy a spolupráce s odbornými zamestnancami.

Podporným opatrením je opatrenie poskytované školou potrebné na to, aby sa žiak mohol plnohodnotne zapájať do výchovy a vzdelávania a rozvíjať svoje vedomosti, zručnosti a schopnosti. Podporné opatrenia a ich poskytovanie upravuje § 145a a § 145b zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Nižšie stredné odborné vzdelanie – 2-ročné učebné odbory

45 POĽNOHOSPODÁRSTVO, LESNÉ HOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA II

- poľnohospodárska výroba
- lesná výroba

Absolventi skupiny učebných odborov 45 Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka II vykonávajú jednoduché práce vo výrobných pôdohospodárskych prevádzkach, čiastočne v nevýrobných odvetviach, aj vo sfére služieb na vidieku. Absolventi sú schopní zabezpečiť manuálne činnosti bez použitia pracovného náradia, ako aj s jeho použitím, pri pestovaní rastlín, drevín a v chovoch hospodárskych zvierat, lesnej zvery, pomocné služby v oblasti rozvoja vidieka a v komunálnych službách. Ovládajú jednoduchú obsluhu a nastavovanie mechanizačných prostriedkov, strojov a zariadení, príslušných technológií a základné práce pri ručnom obrábaní dreva a kovov.

Poľnohospodárska výroba prebieha na poliach, v poľnohospodárskych komplexoch, obilných silách, v ustajňovacích priestoroch pre zvieratá ap. Pracovné prostredie je sťažené, treba počítať s premenlivými poveternostnými podmienkami, s prašnosťou, s kontaktom s hnojom a mnohými druhmi nečistôt ako aj s nepríjemnými chemikáliami, nakoľko sa používajú pesticídy a herbicídy.

Lesná výroba je spojená s pestovaním lesa, obhospodarovaním lesa, zalesňovaním, aplikáciou hnojív, výrubom, odvetvovaním a rezaním kmeňov stromov, obsluhou lesníckych strojov ap.

Človek je vystavený významnej záťaži chladom, hlukom, vibráciami, prácou v nevhodných pracovných polohách a zvýšeným rizikom úrazu. Je potrebné počítať so značným zaťažením trupu a chrbtice a malých svalových skupín. Práce sú fyzicky náročné. Práca sa zvyčajne vykonáva v neštandardnom časovom režime, väčšinou na zmeny. Vyžaduje sa pozitívny vzťah k fyzickej práci, ochota tvrdo pracovať, trpezlivosť, schopnosť organizovať vlastnú prácu a nekonfliktnosť.

Telesné postihnutie	<p>Pre výkon väčšiny poľnohospodárskych a lesníckych odborov sa vyžaduje dobrý zdravotný stav uchádzačov, nenarušená pohyblivosť. Zvýšené riziko pri práci (práca so strojmi) vyžaduje dobré zmyslové orgány, neprípustné sú ochorenia spôsobované záchvatmi.</p> <p>Vhodnosť vzdelávania v odbore posudzuje lekár a príslušné školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie v závislosti od druhu a stupňa postihnutia a narušenia.</p> <p>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</p>
Zrakové postihnutie	<p>Vhodnosť vzdelávania v odbore posudzuje lekár a príslušné školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie v závislosti od druhu a stupňa postihnutia a narušenia.</p> <p>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</p>
Sluchové postihnutie	<p>Vhodnosť vzdelávania v odbore posudzuje lekár a príslušné školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie v závislosti od druhu a stupňa postihnutia a narušenia.</p> <p>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia po-</p>

	<i>radenstva a prevencie.</i>
Špecifické poruchy učenia	<p><i>Záleží od individuálneho prípadu, nakoľko sú špecifické vývinové poruchy učenia kompenzované. Dôležité je posúdiť stupeň narušenia schopnosti žiaka pochopiť a aplikovať poznatky do praxe a dodržať zásady BOZP. Ide o manuálne práce, môžu sa v nich uplatniť aj dyslektici, či dysgrafici, prísnejšie treba posúdiť vhodnosť pre dyspraktikov s narušenou pohyblivosťou rúk.</i></p> <p><i>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</i></p>
Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP)	<p><i>Žiakov zo SZP je vhodné integrovať do SŠ, pokiaľ sú fyzicky a psychicky spôsobilí na výkon prác nadväzujúcich na príslušné učebné odbory. Integrácia musí zahŕňať ich aktivizáciu, motiváciu, pestovanie pozitívneho vzťahu k práci, osvojenie pracovných návykov, rozvoj profesijných záujmov.</i></p> <p><i>V spolupráci školy s územnou samosprávou a ÚPSVaR možno získať pre žiakov príspevok na školské pomôcky, na cestovné, ubytovanie, stravovanie.</i></p>

Stredné odborné vzdelanie – 3 ročné učebné odbory

45 Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka II

- agromechanizátor, opravár, agromechanizátorka, opravárka
- pracovník pre záhradnú tvorbu, zeleň a služby, pracovníčka pre záhradnú tvorbu, zeleň a služby
- poľnohospodár, poľnohospodárka
- poľnohospodár pre služby na vidieku, poľnohospodárka pre služby na vidieku
- viazač – aranžér kvetín, viazačka – aranžérka kvetín
- záhradník, záhradníčka
- mechanizátor lesnej výroby, mechanizátorka lesnej výroby
- rybár, rybárka
- chovateľ, chovateľka
- včelár, včelárka

Poľnohospodár pracuje v rastlinnej a v živočíšnej výrobe. V rastlinnej výrobe pracuje na poliach a v poľnohospodárskych komplexoch ako sú sklady: krmív, ovocia zeleniny, v obilných silách, atď.). Pracovné prostredie je sťažené nakoľko prichádza do styku s hospodárskymi a priemyselnými hnojivami a s prípravkami na ochranu rastlín. V živočíšnej výrobe pracuje ako ošetrovateľ hospodárskych zvierat v maštaliach, ošipárňach, v chovných halách, dojárnach, pôrodniciach, odchovniach zvierat atď. Pri výkone týchto činností treba počítať premenlivými poveternostnými podmienkami, s prašnosťou, s kontaktom napríklad s hospodárskymi hnojivami a mnohými druhmi nečistôt.

Vyžaduje sa pozitívny vzťah k fyzickej práci, ochota tvrdo pracovať, trpezlivosť, schopnosť organizovať vlastnú prácu a jednať s ľuďmi, ako aj fyzická zdatnosť.

Agromechanizátor, opravár pracuje prevažne v opravárskych dielňach a halách a nastavuje a obsluhuje poľnohospodársku techniku priamo v teréne. S poľnohospodárskymi strojmi vykonáva prípravu pôdy, sejbu, ošetrovanie a ochranu poľnohospodárskych kultúr a zber plodín a krmív v meniacich sa klimatických podmienkach. Práca vyžaduje

technické myslenie, manuálnu zručnosť, spoľahlivosť, dobrý zrak.

Záhradník pracuje v skleníkoch, na poliach, v záhradách a parkoch a niekedy aj na športoviskách. Trávenie značného času prácou v teréne, ako aj v skleníkoch a v interiéri. Práca je náročná na trpezlivosť, fyzickú zdatnosť, schopnosť organizovať vlastnú prácu a rokovať s ľuďmi.

Mechanizátor lesnej výroby obsluhuje lesnícke stroje pri obhospodarovaní lesa, zalesňovaní, pestovaní lesa, aplikácii hnojív, pri výrube, odvetvovaní a rezaní celých kmeňov stromov ap. Človek je vystavený významnej záťaži chladom, hlukom, vibráciami, prácou v nevhodných pracovných polohách a zvýšeným rizikom úrazu. K výkonu je nevyhnutná veľmi dobrá zraková a sluchová orientácia v teréne. Je potrebné počítať so značným zaťažením trupu a chrbtice a malých svalových skupín. Významným faktorom je záťaž celkovou fyzickou záťažou.

Rybár pripravuje rybníky k výlovom, organizuje výlov v rybníkoch. Obsluhuje mechanizačné zariadenia v rybárskych prevádzkach, udržiava a opravuje rybníčné zariadenia. Obsluhuje rybie liahne, kŕmi a prikrmuje ryby, vykonáva zoo veterinárne opatrenia. Pracovník je vystavený významnej záťaži chladom. Zvýšené požiadavky na rozlišovanie farieb.

Povolanie chovateľ sa vykonáva v rôznych druhoch stavieb pre hospodárske zvieratá, vo výbehoch, na pasienkoch. Treba počítať s nečistotami, pachmi, s meniacou sa klímou, so stykom so zvieracou srstou (možnosť vzniku alergií). Práca sa vykonáva v inom ako štandardnom časovom režime, väčšinou na zmeny. Povolanie je fyzicky náročné.

Telesné postihnutie	<i>Pre väčšinu poľnohospodárskych a lesníckych odborov sa vyžaduje dobrý zdravotný stav uchádzačov s nenarušenou pohyblivosťou, v dôsledku zvýšeného rizika pri práci (práca so strojmi) sú potrebné dobré zmyslové orgány, neprípustné sú ochorenia sprevádzané záchvatmi. Vhodnosť vzdelávania v odbore posudzuje lekár a príslušné školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie v závislosti od druhu a stupňa postihnutia a narušenia. K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</i>
Mentálne postihnutie	<i>Učebné odbory 45 nie sú vhodné pre uchádzačov s mentálnym postihnutím.</i>
Zrakové postihnutie	<i>V dôsledku zvýšeného rizika pri práci v lesnej a v poľnohospodárskej výrobe nie sú študijné odbory 45 vhodné pre uchádzačov s vážnymi poruchami zraku. Slabšie poruchy zraku korigované okuliarmi sú prípustné len pri splnení požiadaviek na BOZP. K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</i>
Sluchové postihnutie	<i>V dôsledku zvýšeného rizika pri práci v lesnej a v poľnohospodárskej výrobe nie sú odbory 45 vhodné pre uchádzačov s vážnym sluchovým postihnutím. Menej závažné poruchy korigované kompenzačnými pomôckami sú prípustné len pri splnení požiadaviek na BOZP. K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia po-</i>

	<i>radenstva a prevencie.</i>
Špecifické poruchy učenia	<p><i>Záleží od individuálneho prípadu, nakoľko sú špecifické vývinové poruchy učenia kompenzované. Dôležité je posúdiť stupeň narušenia schopnosti žiaka pochopiť a aplikovať poznatky do praxe a dodržať zásady BOZP. Ide o manuálne práce, môžu sa v nich uplatniť aj dyslektici, či dysgrafici, prísnejšie treba posúdiť vhodnosť pre dyspraktikov s narušenou pohyblivosťou rúk.</i></p> <p><i>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</i></p>
Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia	<p><i>Žiakov zo SZP je vhodné integrovať do SŠ, pokiaľ sú fyzicky a psychicky spôsobilí na výkon povolání nadväzujúcich na príslušné učebné odbory. Integrácia musí zahŕňať ich aktivizáciu, motiváciu, pestovanie pozitívneho vzťahu k práci, povolaniu, rozvoj profesijných záujmov.</i></p> <p><i>V spolupráci školy s územnou samosprávou a ÚPSVaR možno získať pre žiakov príspevok na školské pomôcky, na cestovné, ubytovanie, stravovanie.</i></p>

Úplné stredné odborné vzdelanie:

4-ročné študijné odbory s praktickým vyučovaním formou odbornej praxe, vrátane 2-ročného pomaturitného kvalifikačného štúdia

4-ročné študijné odbory s praktickým vyučovaním formou odborného výcviku

42, 45 POĽNOHOSPODÁRSTVO, LESNÉ HOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA I, II

- agropodnikanie
- záhradníctvo
- rybárstvo
- lesníctvo
- vinohradníctvo a ovocinárstvo
- záhradnícka výroba a služby
- podnikanie v chovoch spoločenských, cudzokrajných a malých zvierat
- ekonomika pôdohospodárstva
- floristika
- záhradný dizajn
- mechanizácia pôdohospodárstva
- bioenergetika
- agromechatronik, agromechatronička
- podnikateľ pre rozvoj vidieka, podnikateľka pre rozvoj vidieka
- operátor lesnej techniky, operátorka lesnej techniky

Absolventi skupín študijných odborov 42, 45 vykonávajú odborné činnosti v poľnohospodárstve a na úseku technicko-hospodárskych činností lesného hospodárstva. Môžu vykonávať aj samostatné technické činnosti pri riadení, obsluhu a údržbe mechanizačných prostriedkov, pri opravách strojov a zariadení používaných v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a komunálnom hospodárstve. Uplatňujú sa ako technicko-hospodárski pracovníci pri zabezpečovaní ekonomických činností, pri riadení technicko- hospodár-

ských činností v oblasti záhradníckej výroby, vinohradníctva, vinárstva, ovocinárstva, služieb v agroturistike a služieb súvisiacich s rozvojom vidieckeho prostredia. Môžu zabezpečovať a riadiť činnosti súvisiace s chovom koní a psov pre pracovné, športové a iné účely, v oblasti ochrany životného prostredia, zvierat a ochrany, tvorby a obnovy krajiny, hygieny potravín živočíšneho pôvodu a.i. v oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva. Pracujú vo výrobných i nevýrobných prevádzkach, podnikoch, družstvách, v laboratóriách, v zariadeniach poskytujúcich služby v agroturistike, v komunálnych službách a.i.

Pri práci využívajú príslušnú techniku, mechanizačné prostriedky, stroje a zariadenia, technológie, technologické a výrobné postupy v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve. Môžu sa uplatniť pri zabezpečovaní ekonomických činností a pri organizácii a riadení pôdohospodárskej výroby a služieb.

Práca v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve je všeobecne fyzicky náročná, človek je vystavený významnej záťaži (chlad, hluk, vibrácie, zvýšené riziko úrazu). Prijatiu uchádzačov z hľadiska zdravotného stavu prekážajú závažné nervové choroby a poruchy pohybového ústrojenstva znemožňujúce fyzickú prácu, tiež záchvatové ochorenia. Posudzujú sa sklony k chorobám z prechladnutia, chorobám obličiek a močových ciest, reumatizmu a alergiám.

Uchádzač so zdravotným znevýhodnením pripojí vyjadrenie lekára so špecializáciou všeobecné lekárstvo o zdravotnej spôsobilosti študovať zvolený odbor.

Telesné postihnutie	Pre väčšinu poľnohospodárskych a lesníckych odborov sa vyžaduje dobrý zdravotný stav uchádzačov, nenarušená pohyblivosť. Zvýšené riziko pri práci (práca so strojmi) vyžaduje dobré zmyslové orgány, neprípustné sú ochorenia sprevádzané záchvatmi. K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.
Mentálne postihnutie	Skupiny študijných odborov 42, 45 nie sú vhodné pre žiakov s mentálnym postihnutím.
Zrakové postihnutie	V dôsledku zvýšeného rizika pri práci v lesnej a poľnohospodárskej výrobe nie sú študijné odbory 42 vhodné pre uchádzačov s vážnymi poruchami zraku, slabšie poruchy zraku korigované okuliarmi sú prípustné len pri splnení požiadaviek na BOZP. K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.
Sluchové postihnutie	V dôsledku zvýšeného rizika pri práci v lesnej a poľnohospodárskej so strojmi, zariadeniami, elektrickými zariadeniami a zvieratami nie sú odbory 42 a 45 vhodné pre uchádzačov s vážnym sluchovým postihnutím. Menej závažné poruchy korigované kompenzačnými pomôckami sú prípustné len pri splnení požiadaviek na BOZP. K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.
Špecifické poruchy učenia	Záleží od individuálneho prípadu, od typu poruchy a úrovne jej kompenzácie. Vzhľadom na vysoké nároky študijných odborov

	<p>42, 45 na študijné predpoklady žiakov (technická predstavivosť, matematická zručnosť, čítanie a príprava technickej dokumentácie), treba zvážiť ich vhodnosť pre žiakov s dyslexiou, dysgrafiou a dyskalkúliou.</p> <p>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</p>
Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP)	<p>Žiakov zo SZP je vhodné integrovať do SŠ, pokiaľ sú fyzicky a psychicky spôsobilí na výkon príslušných povolání. Integrácia musí zahŕňať ich aktivizáciu, motiváciu, pestovanie pozitívneho vzťahu k práci, povolaniu, osvojenie pracovných návykov, rozvoj profesijných záujmov.</p> <p>V spolupráci školy s územnou samosprávou a ÚPSVaR možno získať pre žiakov príspevok na školské pomôcky, na cestovné, ubytovanie, stravovanie.</p>
Mimoriadne nadaní žiaci	<p>Je spoločensky prospešné, ak sa o tieto študijné odbory uchádzajú nadaní žiaci so záujmom o prácu v poľnohospodárstve, či lesnom hospodárstve. Výučba sa u nich môže organizovať formou individuálnych študijných plánov a programov, ktoré sa vypracujú podľa reálnej situácie (možnosť absolvovania odboru v skrátenom čase, príprava na ďalšie vzdelávanie v nadväznom študijnom odbore, prípadne príprava na podnikanie v relevantnej oblasti).</p>

Úplné stredné odborné vzdelanie: 2-ročné študijné odbory pre absolventov učebných odborov

45 POĽNOHOSPODÁRSTVO, LESNÉ HOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA II

- rybárstvo a životné prostredie
- záhradníctvo
- poľnohospodárstvo
- lesné hospodárstvo
- mechanizácia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

Absolventi skupiny študijných odborov 45 Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka môžu pracovať ako kvalifikovaní pracovníci v štátnych, družstevných a súkromných podnikoch, samostatní podnikatelia v poľnohospodárskej a lesnej výrobe, v rôznych službách súvisiacich so životným prostredím, ochranou a tvorbou krajiny, s rozvojom vidieka. Uplatňujú sa ako technicko-hospodárski pracovníci, sú schopní samostatne vykonávať odborné činnosti v oblasti tradičného ako aj ekologického poľnohospodárstva, participujú na riadení technicko-hospodárskych činností v oblasti záhradníckej výroby, vinohradníctva, vinárstva, ovocinárstva, služieb v agroturistike a služieb súvisiacich s rozvojom vidieckeho prostredia. Môžu zabezpečovať a riadiť činnosti súvisiace s chovom koní a psov pre pracovné, športové a iné účely, v oblasti ochrany životného prostredia, zvierat a ochrany, tvorby a obnovy krajiny, hygieny potravín živočíšneho pôvodu atď. v oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva. Pracujú vo výrobných i nevýrobných prevádzkach, podnikoch, družstvách, v laboratóriách, v zariadeniach poskytujúcich služby v agroturistike, v komunálnych službách atď.

Môžu vykonávať aj samostatné technické činnosti pri riadení, obsluhu a údržbe mechanizačných prostriedkov, pri opravách strojov a zariadení používaných v poľnohospodár-

stve, lesnom hospodárstve a v komunálnych službách.

Môžu sa uplatniť pri zabezpečovaní ekonomických činností a pri organizácii a riadení pôdohospodárskej a lesnej výroby a nadväzných služieb.

Práca v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve je všeobecne fyzicky náročná, človek je vystavený významnej záťaži (chlad, hluk, vibrácie, zvýšené riziko úrazu). Prijatie uchádzačov z hľadiska zdravotného stavu prekážajú závažné nervové choroby a poruchy pohybového ústrojenstva znemožňujúce fyzickú prácu. Posudzujú sa sklony k chorobám z prechladnutia, chorobám obličiek a močových ciest, reumatizmu a alergiám. Individuálne sa posudzujú záchvatové ochorenia.

Telesné postihnutie	<p>Pre väčšinu poľnohospodárskych a lesníckych odborov sa vyžaduje dobrý zdravotný stav uchádzačov, nenarušená pohyblivosť. Zvýšené riziko pri práci (práca so strojmi) vyžaduje dobré zmyslové orgány, neprípustné sú ochorenia sprevádzané záchvatmi.</p> <p>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</p>
Mentálne postihnutie	<p>Skupina študijných odborov 45 nie je vhodná pre žiakov s mentálnym postihnutím.</p>
Zrakové postihnutie	<p>V dôsledku zvýšeného rizika pri práci v lesnej a v poľnohospodárskej výrobe nie sú študijné odbory 45 vhodné pre uchádzačov s vážnymi poruchami zraku. Slabšie poruchy zraku korigované okuliarmi sú prípustné len pri splnení požiadaviek na BOZP.</p> <p>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</p>
Sluchové postihnutie	<p>V dôsledku zvýšeného rizika pri práci v lesnej a v poľnohospodárskej výrobe nie sú odbory 45 vhodné pre uchádzačov s vážnym sluchovým postihnutím. Menej závažné poruchy korigované kompenzačnými pomôckami sú prípustné len pri splnení požiadaviek na BOZP.</p> <p>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</p>
Špecifické poruchy učenia	<p>Záleží od individuálneho prípadu, od typu poruchy a úrovne jej kompenzácie. Vzhľadom na vysoké nároky študijných odborov 45 na študijné predpoklady žiakov (technická predstavivosť, matematická zručnosť, práca s technickou dokumentáciou), treba zvážiť ich vhodnosť pre žiakov s dyslexiou, dysgrafiou a dyskalkúliou.</p> <p>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</p>
Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP)	<p>Žiakov zo SZP je vhodné integrovať do SŠ, pokiaľ sú fyzicky a psychicky spôsobilí na výkon príslušných povolání. Integrácia musí zahŕňať ich aktivizáciu, motiváciu, pestovanie pozitívneho vzťahu k práci, povolaniu, osvojenie pracovných návykov, rozvoj profesijných záujmov.</p>

	<i>V spolupráci školy s územnou samosprávou a ÚPSVaR možno získať pre žiakov príspevkov na školské pomôcky, na cestovné, ubytovanie, stravovanie.</i>
Mimoriadne nadaní žiaci	<i>Je spoločensky prospešné, ak sa o tieto študijné odbory uchádzajú nadaní žiaci so záujmom o prácu v poľnohospodárstve, či lesnom hospodárstve. Výučba sa u nich môže organizovať formou individuálnych študijných plánov a programov, ktoré sa vypracujú podľa reálnej situácie (možnosť absolvovania odboru v skrátrenom čase, príprava na ďalšie vzdelávanie v nadväznom študijnom odbore, prípadne príprava na podnikanie v relevantnej oblasti).</i>

Vyššie odborné vzdelanie 3 – ročné študijné odbory

42 POĽNOHOSPODÁRSTVO, LESNÉ HOSPODÁRSTVO A ROZVOJ VIDIEKA I <ul style="list-style-type: none"> ▪ vidiecka turistika ▪ krajinárske úpravy a tvorba krajiny 	
<p><i>Absolventi skupiny študijných odborov 42 Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka sú odborne pripravení pre výkon riadiacich činností v podnikaní a službách poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a vidieckej turistiky.</i></p> <p><i>Vykonávajú odborné činnosti v zariadeniach stredného a vyššieho manažmentu hotelov, v malých a stredných podnikoch, službách vidieckeho cestovného ruchu, v stredných a vyšších zložkách riadenia lesníckej prevádzky vo všetkých typoch vlastníctva a užívania lesov, v podnikateľských aktivitách lesného a vodného hospodárstva. Pôsobia aj ako manažéri v oblasti služieb v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve. Môžu aj súkromne podnikat'. Ovládajú modernú techniku a technológie používané v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve. Musia byť zorientovaní v oblasti spoločenského styku, ovládať rétoriku pri verejnom vystupovaní, mať základy sociológie, sociálnej psychológie, psychológie osobnosti a psychológie podnikania.</i></p> <p><i>Práca v agropodnikaní v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve je všeobecne fyzicky náročná, človek je vystavený významnej záťaži (chlad, hluk, vibrácie, zvýšené riziko úrazu). Prijatie uchádzačov do odborov z hľadiska zdravotného stavu prekážajú závažné nervové choroby a poruchy pohybového ústrojenstva znemožňujúce fyzickú prácu. Posudzujú sa sklony k chorobám z prechladnutia, chorobám obličiek a močových ciest, reumatizmu a alergiám. Individuálne sa posudzujú záchvatové ochorenia.</i></p>	
Telesné postihnutie	<p><i>Pre väčšinu poľnohospodárskych a lesníckych odborov sa vyžaduje dobrý zdravotný stav uchádzačov, nenarušená pohyblivosť, dobré zmyslové orgány, neprípustné sú ochorenia sprevádzané záchvatmi. Niektoré pracovné zaradenia spojené s riadením poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a vidieckej turistiky môžu vykonávať aj osoby s menej závažným telesným postihnutím.</i></p> <p><i>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</i></p>
Mentálne postihnutie	<i>Skupina študijných odborov 42 nie je vhodná pre žiakov s mentálnym postihnutím.</i>
Zrakové postihnutie	<i>V dôsledku zvýšeného rizika pri práci v lesnej a poľnohospodárskej výrobe nie sú študijné odbory 42 vhodné pre uchá-</i>

	<p>dzačov s vážnymi poruchami zraku, slabšie poruchy zraku korigované okuliarmi sú prípustné len pri splnení požiadaviek na BOZP.</p> <p>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</p>
Sluchové postihnutie	<p>V dôsledku zvýšeného rizika pri práci v lesnej a poľnohospodárskej so strojmi, zariadeniami, elektrickými zariadeniami a zvieratami nie sú odbory 42 vhodné pre uchádzačov s vážnym sluchovým postihnutím. Menej závažné poruchy korigované kompenzačnými pomôckami sú prípustné len pri splnení požiadaviek na BOZP.</p> <p>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</p>
Špecifické poruchy učenia	<p>Záleží od individuálneho prípadu, od typu poruchy a úrovne jej kompenzácie. Vzhľadom na vysoké nároky študijných odborov 42 na študijné predpoklady žiakov, treba zvážiť ich vhodnosť pre žiakov s dyslexiou, dysgrafiou a dyskalkúliou.</p> <p>K vzdelávaniu v odbore sa v špecifických prípadoch vyjadruje lekár so špecializáciou v príslušnom odbore a zariadenia poradenstva a prevencie.</p>
Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP)	<p>Žiakov zo SZP je vhodné integrovať do SŠ, pokiaľ sú fyzicky a psychicky spôsobilí na výkon príslušných povolání. Integrácia musí zahŕňať ich aktivizáciu, motiváciu, pestovanie pozitívneho vzťahu k práci, povolaniu, osvojenie pracovných návykov, rozvoj profesijných záujmov.</p> <p>V spolupráci školy s územnou samosprávou a ÚPSVaR možno získať pre žiakov príspevok na školské pomôcky, na cestovné, ubytovanie, stravovanie.</p>
Mimoriadne nadaní žiaci	<p>Je spoločensky prospešné, ak sa o tieto študijné odbory uchádzajú nadaní žiaci so záujmom o prácu v agropodnikaní, vidieckej turistike a v krajinárskych úpravách. Výučba sa u nich môže organizovať formou individuálnych študijných plánov a programov, ktoré sa vypracujú podľa reálnej situácie (možnosť absolvovania odboru v skrátenom čase, príprava na ďalšie vzdelávanie v nadväznom študijnom odbore, prípadne príprava na podnikanie v relevantnej oblasti).</p>